

ALEKSANDRA
ARKUSZ

OBYWATELE POLSCY
W OBOZIE
NKWD-MWD ZSRR
NR 178-454 W RIAZANIU
W LATACH 1944-1947

Kraków 2010

SPIS TREŚCI

WSTĘP	7
1. Cele pracy	8
2. Terminologia	9
3. Stan badań	12
4. Podstawa źródłowa	28
ROZDZIAŁ I. Represje radzieckie wobec narodu polskiego w latach 1944–1945 ..	33
1. Akcja „Burza”	35
1. 1. Stanowisko i przygotowania władz polskich	35
1. 2. Stanowisko i przygotowania władz radzieckich	38
1. 3. Akcja „Burza” — Kresy Wschodnie	42
1. 4. Akcja „Burza” — Ziemie polskie na zachód od linii Curzona	57
1. 5. Sytuacja polskiego podziemia po Powstaniu Warszawskim i Akcji „Burza” ..	65
2. Przebieg i formalno-prawny charakter represji	66
3. Instalowanie się władzy komunistycznej w Polsce	73
4. Polski aparat bezpieczeństwa	76
5. Propagandowy obraz podziemia	80
6. Sytuacja międzynarodowa a sprawa polska	81
ROZDZIAŁ II. Główny Zarząd do Spraw Jeńców Wojennych i Osób Internowanych NKWD-MWD ZSRR w latach 1939–1953	87
1. Powstanie i działalność GUPWI NKWD-MWD ZSRR	88
2. Kontyngent jeńców wojennych i osób internowanych — status prawny, Jewidencja, rozmieszczenie w obozach	108
3. Ochrona obozów i regulaminy porządkowe	113
4. Służba medyczna, warunki bytowo-sanitarne	118
5. Szkolenia polityczno-wychowawcze jeńców	129
6. Praca jeńców wojennych i internowanych	131
7. Repatriacja	136
ROZDZIAŁ III. Obywatele polscy w obozach Głównego Zarządu do Spraw Jeńców Wojennych i Osób Internowanych NKWD-MWD ZSRR	139
1. Jeńcy wojenni 1939–1941	141
2. Jeńcy wojenni 1941–1945	142
3. Internowani, aresztowani i mobilizowani w latach 1944–1945	144
ROZDZIAŁ IV. Obóz NKWD-MWD nr 41 w Ostaszkowie	151
1. Powstanie i działalność obozu	151
2. Obywatele polscy w obozie NKWD-MWD nr 41 w latach 1944–1947	155
ROZDZIAŁ V. Obóz kontrwywiadu „Smiersz” w Charkowie w latach 1944–1945 ..	173
1. Kontyngent polski; transporty	175
2. Organizacja obozu; warunki bytowo-sanitarne	186

ROZDZIAŁ VI. Powstanie i działalność obozu NKWD-MWD nr 178–454 w Riazaniu	203
1. Działalność obozu	203
2. Personel obozowy	230
ROZDZIAŁ VII. Ruch osobowy obywateli polskich w obozie NKWD-MWD nr 178–454 w Riazaniu w latach 1944–1947	243
1. Transporty do Riazania w latach 1944–1947	243
2. Struktura wiekowa	255
3. Kobiety i dzieci	256
4. Ucieczki	257
5. Zgony, pogrzeby	264
6. Aresztowania	271
7. Wyjazdy z obozu (do lipca 1947 roku)	283
ROZDZIAŁ VIII. Położenie obywateli polskich w obozie w Riazaniu w latach 1944–1945	289
1. Podobóz główny w Kaniszczewskich Wysielkach	289
1. 1. Kontyngent polski; warunki bytowo-sanitarne	289
1. 2. Głodówka	293
2. Podobóz w Diagilewie	298
2. 1. Kontyngent polski; regulaminy i przepisy porządkowe	298
2. 2. Prace wewnątrzobozowe	303
2. 3. Prace wykonywane poza terenem obozu	313
2. 4. Produkcja na terenie obozu i handel wewnątrzobozowy	317
2. 5. Obozowa służba zdrowia	319
2. 6. Działalność samokształceniowa i kulturalna	326
2. 7. Szkolenia polityczno-wychowawcze; koło demokratów	338
ROZDZIAŁ IX. Masowa akcja protestacyjna i powroty do kraju	351
1. Głodówka (29 czerwca–5 lipca 1947 roku)	351
2. Szpital specjalny nr 4791 w Skopinie; śmierć generała K. Tumidajskiego	365
3. Wyjazdy z obozu nr 178–454; kolejne obozy jenieckie	373
3. 1. Obozy NKWD-MWD nr 158 w Czerepowcu i NKWD-MWD nr 150 w Griazowcu	375
3. 2. Obóz NKWD-MWD nr 437 w Bogorodskoje	382
3. 3. Obóz NKWD-MWD nr 171 w Maryjskiej ASRR	385
3. 4. Obóz NKWD-MWD nr 270 w Borowiczach	388
4. Repatriacja	391
ZAKOŃCZENIE	399
ANEKS	411
BIBLIOGRAFIA	431
SPIS TABEL	447
SPIS SZKICÓW	450
SPIS ZAWARTOŚCI ANEKSU	451
WYKAZ SKRÓTÓW	453
INDEKS OSOBOWY	459